

MIRENJE PREMA ZAKONU O PARNIČNOM POSTUPKU

I. UVODNI DIO

Mirenje, kao jedna od mogućnosti alternativnih načina rješavanja spornih odnosa, je svaki postupak (medijacija, posredovanje ili concilijacija) bez obzira na to provodi li se pri sudu, instituciji za mirenje ili izvan njih u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti spor uz pomoć jednog ili više izmiritelja koji strankama pomažu postići nagodbu, bez ovlasti da im nametnu obvezujuće rješenje.

Od nastanka čovječanstva pa do današnjih dana sukobi, a time i sporni odnosi rješavali su se:

1. na temelju moći (snaga, oružje, znanje)
2. na temelju prava (na sudu)
3. na temelju interesa (mirenje)¹

U ranijim povijesnim razdobljima sukobi su se u pravilu rješavali na temelju moći, ali taj način uvelike je u primjeni i u suvremenom svijetu, čak i kod najrazvijenijih ljudskih zajednica sa najvećim stupnjem demokratske i socijalne tolerancije.

No, još u davna vremena plemenskih i drugih zajednica, sporni odnosi pa i sukobi među pojedincima i grupama ljudi rješavali su se u određenoj mjeri uz posredovanje uglednih i poštovanih ljudi u određenoj sredini, koji su više ili manje samo posredovali ili pak predlagali odnosno odlučivali o ishodu spornog odnosa. To posredovanje zatečeno je u naše vrijeme u tek otkrivenim plemenima, koja su živjela u teško dostupnim područjima i odvojena od civilizacijskih tokova ostalog dijela čovječanstva.

Prema tome, mirenje (medijacija, posredovanje, concilijacija) nije novi način rješavanja spornih odnosa, nego način u koji su uvrštene metode i tehnike suvremenih psiholoških i drugih znanosti za veću učinkovitost u provedbi poznatog načina rješavanja spornih odnosa.

Iako rješavanje spornih odnosa na temelju prava u pojedinim sredinama postoji nekoliko tisuća godina (Hamurabijev i drugi zakoni), rješavanje spornih odnosa posredovanjem treće, u pravilu, neutralne osobe i dalje je egzistiralo. Međutim, u drugoj polovici 19. stoljeća i u 20. stoljeću, razvoj državnog birokratskog aparata u određenoj mjeri zasjenilo je druge metode rješavanja sporova. Naslijeđe državnog apsolutizma dovelo je do toga da se rješavanje sporova u pravnoj struci, pa i u politici, donedavno primarno promatralo odozgo, iz perspektive državnog aparata, koji intervenira u društvene odnose odozgo, primjenjujući apstraktne pravne norme na pojedinačne slučajeve. Iz te se perspektive nerijetko zaboravljalo na druge mogućnosti ili ih se marginaliziralo.²

---

¹ Metode rješavanja sukoba prema URY, J. Brett i S. Goldbreg

² Prof. dr. sc. Alan Uzelac, Mirenje u građanskim, trgovačkim i radnim sporovima, Tim Press d.o.o. Zagreb, 2004., str. 16

Ubrzani razvitak gospodarskih odnosa, ali i tehnologija, komunikacije, socijalne, demokratske i druge prilike zatekli su pravosudni sustav kao neučinkovit da odgovori nastalim potrebama poslovnih i međuljudskih odnosa. Stoga je ne samo gospodarstvo, nego i državno pravosuđe u svim razvijenim sustavima u Europi i uostalom svijetu potražilo učinkovitu alternativu zatečenom pravosudnom sustavu, koji nije mogao udovoljiti nastalim potrebama. Ta alternativa odnosila se u početku na sve izvansudske načine rješavanja spornih odnosa, a u posljednje vrijeme najveća stručna i provedbena aktivnost ostvaruje se kroz rješavanje spornih odnosa mirenjem i pregovaranjem.

U razvijenim poslovnim odnosima izučavaju se načini kako izbjeći sporni odnos, a time i alternativne načine rješavanja spornih odnosa, te pogotovo suđenje za rješavanje spornog odnosa.

I. PRAVNI IZVORI ZA MIRENJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prije donošenja prvog Zakona o mirenju u Republici Hrvatskoj, koji je stupio na snagu 24. listopada 2003. godine, u Sjedinjenim Američkim Državama (u nastavku teksta: SAD) rješavalo se mirenjem preko 90% predmeta, a u Europi - Engleska, Nizozemska, Austrija, Njemačka, Norveška, Škotska, Belgija, Švicarska, Slovenija i druge zemlje u tranziciji otvarale su mogućnosti za rješavanje spornih odnosa mirenjem. U Republici Hrvatskoj u tom i prijašnjim razdobljima sudskom nagodbom rješavalo se skromnih 2-3% sporova, a sudovi su bili zatrpani predmetima.

U to vrijeme, kao i sada odredbe glave 22. Zakona o parničnom postupku (u nastavku teksta: ZPP) upućivale su i sud i stranke na mogućnosti zaključenja sudske nagodbe, koja je brže i jeftinije rješenje od presude i u pravilu zadržava poslovne ili druge odnose među strankama na kvalitetnijoj razini. Uz to i prijašnji Zakon o obveznim odnosima, u odredbi članka 19. upućivao je da će sudionici u obveznim odnosima nastojati sporove rješavati usklađivanjem, posredovanjem ili na drugi miran način, a odredba članka 102. davala je mogućnost da ugovorne strane mogu predvidjeti da će, u slučaju nesuglasnosti glede smisla i domašaja ugovornih odredaba, netko treći tumačiti ugovor, i u tome slučaju, ako ugovorom nije drukčije predviđeno, stranke ne mogu pokrenuti spor pred sudom ili drugim tijelom, dok prethodno ne pribave tumačenje ugovora osim ako treća osoba odbije dati tumačenje ugovora.³

Navedene i druge mogućnosti, kako za stranke tako i za sudove, nedovoljno su korištene za mirenje i druge alternativne načine rješavanja spornih odnosa, čija je brojnost u sudskim predmetima postala veliko opterećenje prije svega za gospodarstvo, ali i za druge odnose te domaća i inozemna ulaganja. Sve navedeno rezultiralo je prvim treninzima inozemnih stručnjaka za izmiritelje i donošenje prvog Zakona o mirenju u listopadu 2003. godine. U to vrijeme došlo je do osnivanja prvih centara za mirenje (HGK) i osnivanja Hrvatske udruge za mirenje. Posebno uspješno djelovalo je rješavanje spornih odnosa mirenjem u okviru Trgovačkog suda u Zagrebu, a kasnije i Općinskog suda u Zagrebu, a što se postupno, kroz daljnje edukacije sudaca u okviru suradnje Pravosudne akademije i Hrvatske udruge za mirenje, širilo i na druge sudove. Hrvatski ured za socijalno partnerstvo organizirao je edukativne i

---

³ Mr. sc. Borislav Blažević, Mirenje u sporovima iz nadležnosti trgovačkih sudova; Mirenje u građanskim, trgovačkim i radnim sporovima, Tim Press d.o.o. Zagreb, 2004., str. 179.

druge mogućnosti za mirenje u radnim sporovima. Uz postojeće osnovani su novi centri za mirenje.

Program Phare 2005 i Strateška studija razvoja sustava mirenja u građanskim i trgovačkim postupcima u Republici Hrvatskoj, Ministarstva pravosuđa odnosno Vlade Republike Hrvatske 2009. godine bili su daljnji poticaji za zamah educiranja izmiritelja i rješavanja spornih odnosa mirenjem.

Smjernica (Direktiva) 2008/52 EC Europskog Parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. godine o određenim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim predmetima (Službeni list Europske Zajednice L 136 od 24. svibnja 2008. godine – u nastavku teksta: Direktiva), bila je posebno usmjerena zemljama Europske unije, pa i Republici Hrvatskoj, za daljnji razvitak rješavanja spornih odnosa mirenjem i prilagodbu propisa.

U srpnju 2008. godine proglašen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, koji je stupio na snagu 11. listopada 2008. godine, u okviru kojega je člankom 20. određeno da se iza članka 186.c dodaju članci od 186.d do 186.g, kojim se mirenje kao postupak rješavanja spornih odnosa uvodi u odredbe ZPP-a. Time je i na toj razini prihvaćeno da se sporni odnosi mogu i trebaju rješavati i izvan presuda državnog pravosuđa, te da se u takva nastojanja aktivira i državni pravosudni sustav.

Uočene potrebe u primjeni Zakona o mirenju, osobito u okviru Programa Phare 2005. rezultirali su donošenjem Zakona o izmjenama Zakona o mirenju, koji je objavljen u srpnju 2009. godine, a kojim su nastale izmjene i dopune u svim odredbama osim u odredbama članaka 3. i 13. Zakona.

Intenzitet razvitka mirenja kao načina rješavanja spornih odnosa mirenjem uz educiranje preko tisuću izmiritelja i osnivanje brojnih centara za mirenje i daljnja potreba usklađivanja Zakona s Direktivom EU uvjetovali su daljnja zakonska rješenja te donošenje Zakona o mirenju (Nar. nov., br. 18/11), koji je stupio na snagu 17. veljače 2011. godine, osim odredaba čl. od 21. do 24., čija se primjena odgađa do pristupa Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Već prije donesem Pravilnik o registru izmiritelja i standardima za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja, uskladit će se sa Zakonom o mirenju iz 2011. godine.

Posljednje izmjene i dopune ZPP-a usvojene na 23. Sjednici Sabora Republike Hrvatske 13. svibnja 2011. uvode nove mogućnosti za rješavanje spornih odnosa mirenjem pa ćemo u daljnjoj obradi obuhvatiti i te odredbe ZPP-a, koristeći se Konačnim prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku s obrazloženjem.

I. PROVEDBA MIRENJA PREMA ODREDBAMA ZPP-a

Izmjenama i dopunama ZPP-a koje su stupile na snagu 1. listopada 2008. godine, Zakon je dopunjen i odredbama članka 186.d – 186.g, koje uvode mirenje u ZPP kao način rješavanja spornih odnosa, a posljednjim izmjenama i dopunama ZPP-a iz svibnja 2011. u tom dijelu dopunjena je samo odredba članka 186.d stavak 1. U daljnjem tekstu posljednje promjene ZPP-a.

Članak 186.d

Sud može, tijekom cijeloga parničnog postupka, strankama predložiti da spor riješe u postupku mirenja pri sudu ili izvan suda.

Ako stranke suglasno predlože ili prihvate spor riješiti mirnim putem pred sudom, bez odgode će se odrediti ročište radi pokušaja mirenja na koje se pozivaju stranke, njihovi zastupnici i opunomoćenici ako ih imaju.

Postupak mirenja pred sudom vodi sudac izmiritelj određen s liste sudaca izmiritelja, koju utvrđuje predsjednik suda godišnjim rasporedom poslova.

Nagodba sklopljena pred sucem izmiriteljem je sudska nagodba.

1.) I prije dopuna ZPP-a iz 2008. godine, Trgovački sud u Zagrebu, Visoki trgovački sud u Zagrebu, Općinski sud u Slavanskom brodu i nešto manje neki drugi trgovački i općinski sudovi, predlagali su strankama da pojedine, po ocjeni sudaca, pogodne sporove riješe u postupku mirenja pred izmiriteljima suda pred kojim se vodio određeni spor.

To isto mogla je predložiti bilo koja stranka i ako se s time složila i druga stranka, predmet se upućivao jednome od izmiritelja s liste izmiritelja određenog suda. Na listi izmiritelja, u pravilu, mogli su biti suci određenog suda u okviru kojega se vodi postupak, ali i drugi izmiritelji koji su prošli bar osnovni trening za izmiritelja.

U odnosu na odredbu stavka 1. ovog članka, kako je i obrazloženo u Konačnom prijedlogu izmjena i dopuna ZPP-a, prepoznata je mogućnost bržeg i učinkovitijeg rješavanja sporova mirenjem, odnosno mogućnost rasterećenja i veće učinkovitosti sudova. Stoga je dana mogućnost da sud tijekom cijelog parničnog postupka može predložiti strankama da spor riješe u postupku mirenja pri sudu. Pri tome je zadržana ista mogućnost predlaganja i strankama, koje su mogle u tijeku cijelog parničnog postupka predložiti da se spor riješi u postupku mirenja, i to pri sudu ili pri nekom od centara za mirenje izvan suda. U praksi ta druga mogućnost za rješavanje sudskog spora mirenjem pri nekom od centara za mirenje, rijetko je korištena, najviše iz razloga što stranke imaju više povjerenja u postupak mirenja pri sudu, ali i radi nedovoljne informiranosti o radu, stručnosti i organizaciji drugih centara za mirenje na koje ih sud ne upućuje.

U Republici Hrvatskoj, u okviru programa Phare 2005, ali i u različitim raspravama vodila se polemika da li i dalje voditi prilično uspješno mirenje pridruženo sudovima ili mirenje izvan sudova ili pak otvoriti obje mogućnosti. Upravo je ta treća mogućnost u načelu prihvaćena, i to s razlogom, jer bi bilo nerazumno prekinuti uspješno i osmišljeno vođeno, već nekoliko godina, mirenje pri sudovima. Međutim, imajući kadrovske, prostorne i druge ograničavajuće mogućnosti sudova, daljnje aktivnosti u stvaranju većih mogućnosti rješavanja spornih odnosa mirenjem, paralelno sa sudovima, potrebno je usmjeravati na centre za mirenje izvan sudova. Svakako da će na relaciji sudovi i centri za mirenje izvan sudova, druge institucije i pojedince izmiritelje koji će biti ovlašteni voditi postupke mirenja, trebati organizacijski i kadrovski dovesti na razinu koja će opravdati pristup i povjerenje stranaka koje se odluče na rješavanje sudskih predmeta mirenjem izvan sudova. Tu mogućnost potiču i posljednje izmjene i dopune ZPP-a, u članku 186.d stavku 1., jer je na kraju prvog stavka brisana točka i dodane riječi: »ili izvan suda«. Na taj način sud se upućuje da može tijekom cijelog parničnog postupka strankama predložiti da spor riješe u mirenju pri sudu ili izvan suda. To je prihvatljivo za sve strane uz istovremeno rasterećenje suda.

Zakon o mirenju, u odredbi članka 5., određuje da se mirenje može provoditi neovisno o tome vodi li se o predmetu spora sudski, arbitražni ili drugi postupak, a u odredbi članka 19. Zakona o mirenju određuje se da će tijekom sudskog ili drugog postupka tijelo koje vodi postupak u sporovima u kojima je moguće odrediti mirenje prema članku 1. toga Zakona, preporučiti strankama da spor riješe u postupku mirenja u skladu s odredbama Zakona o mirenju, ako ocijeni da postoji mogućnost rješavanja spora mirenjem. U tu svrhu tijelo sudskog, upravnog ili drugog postupka može pozvati stranke i na informativni sastanak o korištenju mirenja.

2.) U drugom stavku određuje se da će se nakon što stranke predlože ili prihvate da se spor riješi mirnim putem pred sudom, bez odgode odrediti ročište radi pokušaja mirenja na koje se pozivaju stranke, njihovi zastupnici i opunomoćenici ako ih imaju. Zakon u ovoj odredbi određuje, uz ostalo, da će se odrediti ročište radi pokušaja mirenja.

Prema odredbi članka 114. stavka 1. ZPP-a, ročište određuje sud kad je to zakonom propisano ili kad to zahtijevaju potrebe postupka, a prema odredbi članka 14. ZPP-a, ako za pojedine radnje nije zakonom određen oblik u kojemu se mogu poduzeti, stranke poduzimaju parnične radnje pisanim putem izvan ročišta ili usmeno na ročištu.

Mišljenja smo da se u postupku mirenja ne poduzimaju radnje koje sud određuje za potrebe parničnog postupka o čijem ishodu u konačnici sud i odlučuje. Sastanak za pregovaranje sa strankama, potpomognut izmiriteljem, na kojem nije nazočan sudac u konkretnom predmetu nego izmiritelj, ne bi terminološki trebalo poistovjetiti s ročištem na kojem se poduzimaju parnične radnje.

U praksi pozivanja stranaka i ostalih osoba na ročište (sastanak) radi pokušaja mirenja, bitno je da se odazovu stranke, opunomoćenici ili zastupnici, a ne vježbenici ili druge osobe koje nemaju ovlast za sklapanje nagodbe.

Za vrijeme trajanja postupka mirenja Zakon ne određuje što se događa s odgodom poduzimanja radnji u parničnom postupku pa se priklanjamo stajalištu da bi sud trebao odrediti zastoj postupka, kao stanje do kojega, prema Zakonu o parničnom postupku, dolazi u analognim situacijama (čl. 321. st. 5. ZPP-a). Teoretičari upućuju da nema zapreke da sud elastičnom interpretacijom odredbe ZPP-a, koja ga ovlašćuje da prekine postupak dok se u drugom postupku ne riješi prejudicijelno pitanje, umjesto rješenja o odgodi donese rješenje o prekidu postupka⁴. I prema odredbi članka 215 a ZPP-a, u slučajevima u kojima dolazi do zastoja postupka primjenjivat će se, na odgovarajući način, odredbe o prekidu postupka.

Na zastoj postupka izričito upućuje i odredba članka 186.f u stavku 1., prema kojoj će sud zastati s postupkom do okončanja postupka mirenja pred izabranim centrom za mirenje. Za takvo je postupanje, prema našem mišljenju, irelevantno obavlja li se postupak mirenja u sudu ili izvan suda.

3.) Odredba trećeg stavka određuje da postupak mirenja, ako se vodi pred sudom, vodi sudac izmiritelj određen s liste sudaca izmiritelja, koju utvrđuje predsjednik suda godišnjim rasporedom poslova.

Prije donošenja te zakonske odredbe u liste izmiritelja na trgovačkim i općinskim sudovima, u pravilu, bili su uvršteni suci izmiritelji određenog suda te ravnopravno, a

---

⁴ Siniša Triva, akademik, prof. dr. sc. Mihajlo Dika, Građansko parnično procesno pravo, 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, NN d.d., Zagreb, 2004., str. 937.

ponegdje i brojniji izmiritelji koji nisu suci određenog suda, nego vrsni stručnjaci izmiritelji iz redova odvjetnika, sudaca drugih sudova, umirovljenih sudaca, stručnjaka drugih struka, pa i sveučilišnih profesora Pravnog fakulteta. Takve liste izmiritelja sastavljali su predsjednici sudova, koji su znali procijeniti koga se može uvrstiti u listu izmiritelja izvan sudaca izmiritelja određenog suda i takve su liste pružale mogućnost rješavanja brojnih predmeta u postupku mirenja. Mišljenja smo da nije bilo razloga ograničavati liste izmiritelja na suce izmiritelje određene godišnjim rasporedom koji utvrđuje predsjednik suda. Time se više nego prepolovio broj izmiritelja na listama pojedinih sudova, a time još više umanjio broj predmeta koji se rješavaju mirenjem na tim sudovima.

Mirenje nije suđenje nego potpomognuto pregovaranje od strane treće, neutralne osobe, koja ne mora biti sudac određenog suda.

Mišljenja smo da sucima izmiriteljima treba adekvatno i poticajno, kroz rezultate rada, vrednovati broj predmeta koji se uz njihov rad kao izmiritelja rješavaju, jer ti predmeti ne opterećuju dalje prvostupanjski ili drugostupanjske sudove. Ostali izmiritelji koji su volonterski radili izmiriteljske poslove u sudovima, zadovoljili bi se simboličnim naknadama, a to bi bilo više nego svrhovito i ekonomično rješenje za pravosudni sustav.

4.) Četvrti stavak određuje da je nagodba, ako je sklopljena u postupku mirenja pred sucem izmiriteljem, sudska nagodba.

Odredbe o sudskoj nagodbi sadržane su u glavi 22. ZPP-a (članak 321.-324.).

Prema odredbama članka 321. stavak 3., sud će u tijeku postupka upozoriti stranke na mogućnost nagodbe i pomoći im da zaključe nagodbu koja nije u suprotnosti s prisilnim propisima i pravilima javnog poretka.

Prema odredbi članka 11. Zakona o mirenju, izmiritelj može sudjelovati u sastavljanju nagodbe i predlagati njezin sadržaj, a to znači uz inicijativu ili bez inicijative stranaka. Istina da stranke sporazumno mogu ograničiti inicijativu izmiritelja, ali ako toga nema izmiritelj se u biti ne zadržava u postupku mirenja samo na stvaranju ozračja za pregovore stranaka kroz poticanje stranaka u komunikaciji i pronalaženju zajedničkog interesa i rješenju spornog odnosa, a što je bit facilitacijskog mirenja, nego ulazi djelomično u sadržaju evaluacijskog mirenja u čijoj krajnosti, koju naše zakonodavstvo ne omogućuje, može strankama dati svoje mišljenje o sporu odnosno njegovom ishodu. Stoga izmiritelj, dok obavlja samo tu funkciju, ne može biti sudac koji odlučuje umjesto stranaka.

Nagodba pred sucem, pa tako i izmiriteljem, može se odnositi na cijeli tužbeni zahtjev odnosno sporni odnos ili samo na njegov dio.

Nagodba u postupku mirenja, kao i sudska nagodba, ugovor je obveznog prava i ugovorom o nagodbi osobe između kojih postoji spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, uzajamnim popuštanjem prekidaju spor, odnosno otklanjaju neizvjesnost i određuju svoja uzajamna prava i obveze, ali u granicama prava s kojima mogu raspolagati. S obzirom na mnoge dvojbene situacije za sadržaj nagodbe, izmiritelj će trebati imati na umu mogućnosti i ograničenja odredaba u člancima 150.-159 Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05 i 41/08 – u nastavku teksta: ZOO), ali i odredbe: o mogućnosti zahtijevanja izmjene ili raskida nagodbe zbog promijenjenih okolnosti (članak 369. ZOO-a), o poništenju nagodbe ako ona ima značenje zelenaškog ugovora

(članak 329. ZOO-a), o raskidu nagodbe zbog nemogućnosti ispunjenja (članak 373. i 374. ZOO-a) itd.⁵

Prema odredbama članka 13. Zakona o mirenju, nagodba sklopljena u postupku mirenja je ovršna isprava ako je u njoj utvrđena određena obveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi te ako sadrži izjavu obveznika o neposrednom dopuštenju ovrhe (klauzula ovršnosti).

Klauzulom ovršnosti obveznik izričito pristaje da se na temelju nagodbe radi ostvarenja dužne činidbe nakon dospelosti obveze, može neposredno provesti prisilna ovrha, s time da klauzula ovršnosti može biti sadržana i u posebnoj ispravi.

Stranke se mogu sporazumjeti i da se nagodba sastavi u obliku javnobilježničkog akta, sudske nagodbe ili arbitražnog pravorijeka na temelju nagodbe.

Prema Ovršnom zakonu⁶, ovršne su isprave:

1. ovršna sudska odluka
2. ovršna odluka arbitražnog suda
3. ovršna odluka donesena u upravnom postupku
4. ovršna javnoovršiteljska odluka
5. ovršna javnobilježnička odluka ili isprava
6. ovršna nagodba
7. druga isprava koja je Ovršnim ili posebnim zakonom određena kao ovršna isprava.

Nagodba je ovršna ako je tražbina koju prema njoj treba ispuniti dospjela, a dospjeće tražbine dokazuje se zapisnikom o nagodbi ili javnom ispravom ili po zakonu ovjerovljenom ispravom. Ako je nagodba postala ovršna u jednom dijelu, ovrha se može odrediti samo u odnosu na taj dio.

I prema odredbama članka 322. ZPP-a sporazum stranaka o nagodbi unosi se u zapisnik, a nagodba je zaključena kad stranke nakon pročitanoog zapisnika o nagodbi potpišu zapisnik, s time da se strankama na njihov zahtjev izdaje ovjerovljen prijepis zapisnika u koji je unesena nagodba.

Imajući na umu načelo neformalnosti postupka mirenja, u zapisniku ne će biti sadržane sve pojedinosti kao u postupku pred sudom, te će to biti skraćeni zapisnik, u kojem je bitna nagodba i potpis stranaka.

Pred sudom se ne može voditi postupak u predmetu o kojem je zaključena sudska nagodba, jer sud na to pazi po službenoj dužnosti i čim se to utvrdi sud odbacuje tužbu.

Za povlačenje tužbe nakon sudske nagodbe upućujemo na odredbe članka 13. izmjena i dopuna ZPP-a (od 13. svibnja 2011.), koje se odnose na dopunu članka 193. ZPP-a⁷, a za

⁵ Gorenc, Komentar Zakona o obveznim odnosima, RRIF, 2005., str. 212.

⁶ Ovršni zakon, Nar. nov., br. 139/10, članak 21. i 23.

⁷ U članku 193. ZPP-a iza stavka 2. dodaju se novi stavci od 3. do 8., koji glase:

nove mogućnosti zaključenja nagodbe i postupanje suda na izmijenjene odredbe članka 19. izmjena i dopuna ZPP-a kojima se djelomično mijenja i dopunjuje članak 321. ZPP-a.⁸

Prema obrazloženju danom uz prijedlog dopuna na članak 193. ZPP-a, novim odredbama omogućuje se povlačenje tužbe i nakon zaključenja glavne rasprave, sve do pravomoćnosti, kako je to uostalom predviđeno u bračnim sporovima. Time se olakšava izvansudsko rješavanje sporova između stranaka sve dok donesena odluka ne proizvede pravne učinke (pravomoćnost). To bi trebalo olakšati i provođenje postupka mirenja u povodu redovitih pravnih lijekova, a prvostupanjski sud oslobodio od potrebe donošenja prvostupanjske odluke onda kad se tužba povuče nakon zaključenja glavne rasprave, a prije njezina donošenja, odnosno drugostupanjski bi se sud oslobodio potrebe da odlučuje u povodu žalbe.

U odnosu na izmjene i dopune članka 321. ZPP-a daju se nove mogućnosti zaključenja sudske nagodbe sve do pravomoćnog okončanja spora i time, između ostalog, otklanja potreba donošenja prvostupanjske odluke ako se nagodba zaključi nakon zaključenja glavne rasprave, a prije donošenja prvostupanjske odluke, odnosno potrebu donošenja drugostupanjske odluke. Sve bi to rezultiralo pojednostavnjenjem i ubrzanjem konačnog rješenja spora među strankama.

Članak 186.e

»Tužba se uz izričiti pristanak tuženika može povući i nakon zaključenja glavne rasprave do pravomoćnosti odluke kojom se postupak pred sudom prvog stupnja dovršava. U tom slučaju tuženik svoj zahtjev za naknadu troškova postupka mora postaviti najkasnije u svojoj suglasnosti za povlačenje tužbe.

Ako u slučaju iz stavka 3. ovoga članka dođe do povlačenja tužbe prije nego što je prvostupanjski sud donio svoju odluku odnosno prije nego što je ona u povodu žalbe otpravljena drugostupanjskom sudu, prvostupanjski će sud rješenjem utvrditi da je tužba povučena, odnosno rješenjem će ukinuti svoju odluku i utvrditi da je tužba povučena. Tim će rješenjem odlučiti i o zahtjevu tuženika za naknadu troškova postupka.

Ako dođe do povlačenja tužbe pred prvostupanjskim sudom nakon donošenja prvostupanjske odluke dok je postupak u povodu žalbe u tijeku pred drugostupanjskim sudom, prvostupanjski sud će bez odgode zatražiti – telefonom, telefaksom ili elektroničkom poštom - od drugostupanjskog suda da ga se obavijesti o tome je li već odlučeno u povodu žalbe te obavijestiti taj sud da je došlo do povlačenja tužbe.

Ako u slučaju iz stavka 3. ovoga članka dođe do povlačenja tužbe nakon što je predmet dostavljen drugostupanjskom sudu, drugostupanjski će sud, ako prije toga nije odlučio u povodu žalbe, rješenjem ukinuti prvostupanjsku odluku i utvrditi da je tužba povučena. Tim će se rješenjem odlučiti i o zahtjevu tuženika za naknadu troškova postupka.

Podnesak kojim se u slučaju iz stavka 3. ovoga članka povlači tužba podnosi se putem prvostupanjskog suda, koji može, ako ocijeni da je to potrebno, održati ročište sa strankama radi provjere jesu li ispunjeni uvjeti za povlačenje tužbe.

Ako se pred drugostupanjskim sudom održava sjednica vijeća uz sudjelovanje stranaka (članak 362. stavak 2.) ili rasprava (članak 373.b stavak 2.), tužitelj može svoju tužbu povući i na ročištu pred tim sudom.«

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 9.

⁸ U članku 321. ZPP-a stavak 1. mijenja se i glasi:

»Stranke mogu tijekom cijelog postupka pred parničnim sudom do njegovog pravomoćnog okončanja zaključiti nagodbu o predmetu spora (sudska nagodba), pa i tijekom postupka pred drugostupanjskim sudom do donošenja drugostupanjske odluke u povodu žalbe.«

Iza stavka 5. dodaju se novi stavci 6. do 8. koji glase:

»Nagodbu iz stavka 1. ovoga članka stranke mogu zaključiti pred sudom koji je proveo prvostupanjski postupak, odnosno pred drugostupanjskim sudom ako se održava sjednica vijeća uz sudjelovanje stranaka (članak 362. stavak 2.) ili rasprava (članak 373.b stavak 2.), kada se nagodba može zaključiti i pred tim sudom.

Ako stranke hoće zaključiti nagodbu pred prvostupanjskim sudom nakon donošenja prvostupanjske odluke dok je postupak u povodu žalbe u tijeku pred drugostupanjskim sudom, prvostupanjski će sud bez odgode zatražiti - telefonom, telefaksom ili elektroničkom poštom - od drugostupanjskog suda da ga se obavijesti o tome je li već odlučeno u povodu žalbe te obavijestiti taj sud da stranke namjeravaju zaključiti sudska nagodbu. Prvostupanjski sud će strankama dopustiti zaključenje nagodbe nakon što ga drugostupanjski sud obavijesti da još uvijek nije odlučeno u povodu žalbe i da je zastao s postupkom dok se postupak zaključenja nagodbe ne dovrši.

Ako stranke zaključe nagodbu nakon donošenja prvostupanjske odluke, a prije donošenja drugostupanjske odluke u povodu žalbe, sud pred kojim je nagodba zaključena rješenjem će ukinuti donesenu prvostupanjsku odluku i utvrditi da je tužba povučena, osim ako stranke nisu drukčije riješile to pitanje u zaključenoj nagodbi.«

Stranke mogu, nakon podnošenja pravnog lijeka, suglasno podnijeti prijedlog za postupak mirenja pred sucem izmiriteljem suda nadležnog za odlučivanje o pravnom lijeku.

Ako mirenje ne uspije, sudac izmiritelj ne smije sudjelovati u donošenju odluke o pravnom lijeku.

Iz odredbe stavka 1. ovog članka slijedilo bi da postupak mirenja pred sucem izmiriteljem suda nadležnog za odlučivanje o pravnom lijeku mogu predložiti jedino, suglasno, stranke. Međutim, prema odredbi čl. 186.d st. 1., sud može tijekom cijelog parničnog postupka, dakle i nakon podnošenja pravnog lijeka, strankama predložiti mirenje pri sudu.⁹ Tu istu mogućnost sadrži i odredba članka 19. Zakona o mirenju¹⁰.

U odnosu na drugi stavak glede nespojivosti funkcije izmiritelja s funkcijom suca, upućujemo na odredbu članka 16. Zakona o mirenju, s time da iznimno stranke mogu ovlastiti izmiritelja da kao arbitar donese pravorijek na temelju nagodbe.

Članak 186.f

Ako su stranke u parničnom postupku priložile sporazum kojim predlažu mirenje pri nekom od centara za mirenje, sud će stranke uputiti da se u roku osam dana obrate predloženom centru za mirenje i zastat će s postupkom do okončanja postupka mirenja pred izabranim centrom za mirenje.

Stranke su dužne obavijestiti sud o obraćanju izabranom centru za mirenje u daljnjem roku od osam dana.

Ako mirenje pred izabranim centrom za mirenje uspije, stranke će pred sudom koji je stranke uputio na mirenje, zaključiti sudsku nagodbu.

Ako mirenje pred izabranim centrom za mirenje ne uspije, bez odgode će se o tome obavijestiti sud koji je stranke uputio na mirenje radi nastavka parničnog postupka.

1.) Odredba prvog stavka u praksi je rijetko dolazila do primjene, ali se može očekivati da će povećanjem broja izmiritelja i institucija za mirenje i sve većom primjenom mirenja kao rješavanja spornih odnosa među strankama i ta mogućnost biti više korištena.

2.) Prema odredbi drugog stavka, stranke su dužne obavijestiti sud o obraćanju izabranom centru za mirenje u roku osam dana, a na sudu će biti da to provjeri i donese odgovarajuće odluke.

3.) Odredba trećeg stavka određuje da će stranke, ako mirenje pred izabranim centrom za mirenje uspije, pred sudom koji ih je uputio na mirenje zaključiti sudsku nagodbu. To upućivanje stranaka da nakon postignute suglasnosti o nagodbi u postupku mirenja pred izabranim centrom za mirenje (institucijom koju kao pojam koristi Zakon o mirenju), da pred sudom zaključe sudsku nagodbu, prema našem mišljenja, shvatiti kao jednu od mogućnosti, a pogotovo uz prednosti koje pružaju odredbe članka 13. Zakona o mirenju, koje omogućavaju da se sklopi mirenja nagodba sklopi s klauzulom ovršnosti i svojstvom

⁹ Dr. sc. Ivo Grbin, Zakon o parničnom postupku, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2010., str. 211.

¹⁰ Članak 19: »Tijekom sudskog, upravnog ili drugog postupka tijelo koje vodi postupak će u sporovima iz članka 1. ovog Zakona preporučiti strankama da spor riješe u postupku mirenja u skladu s odredbama ovog Zakona, ako ocijeni da postoji mogućnost rješavanja spora mirenjem. Tijelo iz stavka 1. ovog članka može pozvati stranke i na informativni sastanak o korištenju mirenja.«

ovršne isprave. Naknadni odlazak u sud radi zaključenja nagodbe o već postignutoj suglasnosti o sadržaju nagodbe, često puta bi stranke doveo u dodatna »razmišljanja«, koja mogu rezultirati odustankom od već prihvaćene nagodbe.

4.) U četvrtom stavku određuje se ako mirenje ne uspije pred izabranim centrom za mirenje, da će se o tome, bez odgode, obavijestiti sud radi nastavka parničnog postupka. Može se očekivati da će tu obavijest dostavljati tužitelj kao pokretač parničnog postupka, ali zakonska odredba pruža tu mogućnost i drugoj procesnoj strani kao i centru za mirenje (instituciji) pri kojem je vođen postupak mirenja, a što bi bilo i za očekivati od dobro organiziranih centara za mirenje pogotovo ako je postignuta nagodba. Na sudu je da pazi na rok za provođenje postupka mirenja od 60 dana ili sporazumom stranaka određen drugi rok.

Članak 186.g

Na postupke mirenja pred sucem izmiriteljem na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o mirenju (Nar. nov., br. 163/03), ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Sudovi su i do sada primjenjivali u postupcima mirenja Zakon o mirenju pa će i dalje to činiti u odnosu na Zakon o mirenju koji je objavljen u Narodnim novinama, broj 18 od 9. veljače 2011. godine, a stupio je na snagu 17. veljače 2011. godine, osim odredaba članaka od 21. do 24, koje stupaju na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Zakon o mirenju sadrži 27 članaka, a osobito upućuje na načela tumačenja zakona u odredbi članka 4., prema kojoj se treba ravnati načelima savjesnosti i poštenja, dragovoljnosti i učinkovitosti postupka, jednakog postupanja sa strankama, autonomije stranaka u postupku, povjerljivosti postupka, nepristranosti izmiritelja te međunarodno prihvaćenim standardima mirenja izraženima u aktima Europske unije, Ujedinjenih naroda i Vijeća Europe.

Početak postupka mirenja, u pravilu, nastaje prihvatom prijedloga za provođenje mirenja, o čemu se treba druga strana izjasniti u roku 150 dana.

Povjerljivost postupka odnosi se na internu povjerljivost između izmiritelja i svake od stranaka u odnosu na informacije koje je primio na odvojenom sastanku (članak 10.), eksternu povjerljivost izmiritelja, stranaka i drugih osoba koje sudjeluju u postupku mirenja u odnosu na davanje informacija i podataka iz postupka mirenja u odnosu na treće osobe (članak 14.), te dopuštenost dokaza iz postupka mirenja u odnosu na sudske, arbitražne ili druge postupke (članak 15.).

Prema odredbi članka 17. Zakona o mirenju, pokretanjem mirenja zastara se prekida.

Prema posljednjim izmjenama i dopunama ZPP-a u članku 22. određeno je da se u odredbama članka 354. stavka 2. dodaju dvije nove točke, i to 13. i 14., kao bitne povrede odredaba parničnog postupka, od kojih točka 14. glasi: »Ako prije podnošenja tužbe nije proveden zakonom predviđen postupak mirnog ili drugačijeg ostvarivanja prava, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti.«

Ta odredba slijedi učinkovitu provedbu odredbe članka 186.a stavka 6. ZPP-a, prema kojoj će sud odbaciti tužbu protiv Republike Hrvatske podnesenu prije donošenja odluke o zahtjevu za mirno rješenje spora ili prije isteka određenog roka. Zakonom se propisuje mirno ili drukčije ostvarivanje prava u određenim stvarima prema Obiteljskom zakonu ili Zakonu o radu.

Predviđajući mogućnost da će se kao i u pojedinim razvijenim gospodarskim i pravnim sustavima rješavanja spornih odnosa mirenjem i u Republici Hrvatskoj uvesti obvezni (obligatorni) postupak mirenja za pravno i društveno beznačajne sporove, prije svega manjih vrijednosti, ta će izmjena onemogućiti daljnja nepotrebna opterećenja hrvatskog pravosudnog sustava.

Navedena dopuna bitnih povreda parničnog postupka adekvatno je uvrštena i u odredbe članka 365. stavak 2. kao bitna povreda, kada drugostupanjski sud ukida prvostupanjsku presudu i odbacuje tužbu, ali i u odredbama koje se odnose na reviziju.

Članak 186.a

Osoba koja namjerava podnijeti tužbu protiv Republike Hrvatske, dužna se prije podnošenja tužbe obratiti sa zahtjevom za mirno rješenje spora državnom odvjetništvu koje je stvarno i mjesno nadležno za zastupanje na sudu pred kojim namjerava podnijeti tužbu protiv Republike Hrvatske, osim u slučajevima u kojima je posebnim propisima određen rok za podnošenje tužbe. Zahtjev za mirno rješenje spora mora sadržavati sve ono što mora sadržavati tužba.

Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka podnosi se nadležnom državnom odvjetništvu, sukladno odredbama Zakona o državnom odvjetništvu. Ako je zahtjev iz stavka 1. ovoga članka podnesen nenadležnom državnom odvjetništvu, ono će zahtjev dostaviti nadležnom državnom odvjetništvu uz obavijest stranci.

Podnošenjem zahtjeva iz stavka 1. zastarijevanje zastaje.

Nagodba postignuta između podnositelja zahtjeva i Državnog odvjetništva, po zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka, ima svojstvo ovršnosti.

Ako zahtjev iz stavka 1. ovoga članka ne bude prihvaćen ili o njemu ne bude odlučeno u roku tri mjeseca od njegova podnošenja, podnositelj zahtjeva može podnijeti tužbu nadležnom sudu.

Sud će odbaciti tužbu protiv Republike Hrvatske podnesenu prije donošenja odluke o zahtjevu za mirno rješenje spora, odnosno prije isteka roka iz stavka 2. ovoga članka.

Odredbe prethodnih stavaka ovoga članka ne primjenjuju se u slučajevima kada je posebnim zakonom propisan postupak podnošenja zahtjeva za mirno rješenje spora nadležnom državnom odvjetništvu ili nekom drugom tijelu.

Odredbe prethodnih stavaka ovoga članka na odgovarajući će se način primjenjivati i u slučajevima u kojima Republika Hrvatska namjerava tužiti neku osobu s prebivalištem ili sjedištem u Republici Hrvatskoj.

Kad osoba iz stavka 8. ovoga članka nagodbom preuzima obvezu prema Republici Hrvatskoj, takva nagodba je ovršna isprava kada dužnik ovjeri svoj potpis. Kada

Republika Hrvatska nagodbom preuzima obvezu prema drugoj stranci, takva je nagodba ovršna isprava kada je potpiše ovlaštena osoba u nadležnom državnom odvjetništvu i kada se njezin potpis ovjeri pečatom toga državnog odvjetništva.

Odredbe ovog članka ne ulaze u rješavanje spornih odnosa postupkom mirenja, nego kao pregovaranje, na koje Zakon upućuje, a koje je kao i mirenje jedan od alternativnih načina rješavanja spornih odnosa, bez odluke suda, ako je sporni odnos riješen. To što Zakon koristi pojam »mirno rješenje spora« za pregovaranje dviju strana, a bez pomoći jednog ili više izmiritelja koji strankama pomažu postići nagodbu, bez ovlasti da im nametnu obvezujuće rješenje, ne znači da se provodi mirenje suglasno odredbama Zakona o mirenju.

Koliko je osim mirenja u sudovima, centrima za mirenje i drugim institucijama i ovaj način alternativnog načina rješavanja spornih odnosa pridonio koristi za hrvatsko pravosuđe, pa i gospodarstvo, ukazuje i podatak da su na taj alternativni način u posljednjih pet godina uspješno riješeno 6.953 spora u vrijednosti od 256.213.017,16 kuna.

Situacija u razvijenim gospodarskim sustavima, pa i u Republici Hrvatskoj kreće se prema stanju u kojem će alternativni načini rješavanja spornih odnosa postati prevladavajući, a suđenje i sudske odluke alternativa, koja je najskuplja i najsporija i u kojoj se poslovni i drugi odnosi, u pravilu, pogoršavaju za razliku od alternativnih načina, gdje se zadržavaju ili poboljšavaju.

No uz sve to uvijek će biti dio spornih odnosa za čije rješenje će se tražiti odluka suda, a i dio stranaka koje će iz bilo kojeg razloga tražiti odluku suda.